

در سال ۱۳۹۳، مصرف خصوصی به قیمت‌های سال ۱۳۸۳ با ۳/۱ درصد افزایش به ۹۹۲/۶ هزار میلیارد ریال رسید که در مقایسه با کاهش ۱/۰ درصدی آن در سال ۱۳۹۲، افزایش نشان می‌دهد. در این سال حدود ۱/۵ واحد درصد از افزایش ۴/۳ درصدی هزینه ناخالص داخلی (به قیمت بازار) به دلیل افزایش مصرف خصوصی بود.

در سال ۱۳۹۳، مصرف خصوصی به قیمت‌های سال ۱۳۸۳ با ۳/۱ درصد افزایش به ۹۹۲/۶ هزار میلیارد ریال رسید که در مقایسه با کاهش ۱/۰ درصدی آن در سال ۱۳۹۲، افزایش نشان می‌دهد. در این سال حدود ۱/۵ واحد درصد از افزایش ۴/۳ درصدی هزینه ناخالص داخلی (به قیمت بازار) به دلیل افزایش مصرف خصوصی بود.

۱۰-۱- خصوصیات اجتماعی و اقتصادی خانوارها

در مناطق شهری کشور

نتایج بررسی بودجه خانوار در مناطق شهری ایران در سال ۱۳۹۳ نشان می‌دهد بعد خانوار با ۰/۹ درصد کاهش از ۳/۴۷ نفر در سال ۱۳۹۲ به ۳/۴۴ نفر در سال ۱۳۹۳ رسید. کاهش سهم خانوارهای پنج نفره از ۱۲/۳ درصد در سال ۱۳۹۲ به ۱۱/۵ درصد در سال ۱۳۹۳ و افزایش سهم خانوارهای یک نفره از ۶/۰ درصد در سال ۱۳۹۲ به ۶/۴ درصد در سال ۱۳۹۳، در کاهش متوسط بعد خانوار شهری در این سال موثر بوده است.

بیشترین سهم خانوارها در این سال به خانوارهای چهار نفره به میزان ۳۰/۱ درصد اختصاص داشت. این میزان سهم در مقایسه با رقم سال قبل ۰/۳ واحد درصد افزایش نشان می‌دهد.

توزیع افراد خانوارها برحسب گروه‌های سنی نشان می‌دهد در سال ۱۳۹۳، ۲۷/۸ درصد از افراد خانوار در محدوده

نتایج بررسی توزیع افراد ۶ساله و بیشتر خانوارها برحسب میزان سواد در سال ۱۳۹۳ نشان می‌دهد که ۱۱/۲ درصد از افراد خانوار بی‌سواد بوده‌اند و نسبت افراد تحصیل کرده با تحصیلات دانشگاهی از ۲۲/۲ درصد در سال ۱۳۹۲ به ۲۲/۵ درصد در سال ۱۳۹۳ افزایش یافته است. علاوه بر این، بررسی میزان تحصیلات و جنسیت نشان می‌دهد که در سطوح پایین تحصیلی، اختلاف معنی‌داری بین سهم زنان و مردان وجود دارد؛ ولی در سطوح بالای تحصیلی نسبت افراد با تحصیلات عالی در بین زنان و مردان تقریباً نزدیک به هم می‌باشد. در سال ۱۳۹۳، ۷/۹ درصد از مردان بی‌سواد و ۲۳/۹ درصد دارای تحصیلات دانشگاهی بودند؛ نسبت‌های مذکور برای زنان به ترتیب ۱۴/۵ و ۲۱/۲ درصد بود. توزیع افراد خانوار برحسب میزان سواد و گروه‌های سنی نشان می‌دهد که حدود ۴۸/۰ درصد از افراد بی‌سواد در گروه سنی بالاتر از ۶۰ سال قرار دارند.

بررسی تعداد افراد باسواد در خانوار به تفکیک دهک‌های هزینه نشان می‌دهد در ۲۳/۶ درصد از خانوارهای دهک اول هیچ فرد باسوادی وجود ندارد. در سایر دهک‌ها سهم خانوارهای بدون

توزیع افراد خانوارها برحسب گروه‌های سنی نشان می‌دهد در سال ۱۳۹۳، ۲۷/۸ درصد از افراد خانوار در محدوده

دارای سه فرد شاغل و بیشتر می‌باشند. سهم مذکور در دهک‌های دوم و سوم به ترتیب ۱/۴ و ۳/۳ درصد می‌باشد. بررسی ویژگی دهک‌های بالای درآمدی برحسب تعداد افراد شاغل نشان می‌دهد که در دهک دهم ۵۲/۷ درصد از خانوارها دارای یک نفر شاغل می‌باشند. ۹/۱ درصد از کل خانوارهای دارای یک نفر شاغل نیز در دهک دهم قرار دارند که در مقایسه با سایر دهک‌ها تفاوت چندانی ندارد.

توزیع افراد شاغل خانوارها برحسب رشته فعالیت اصلی محل کار در سال ۱۳۹۳ نشان می‌دهد که بیشترین سهم شاغلان به بخش‌های «عمده‌فروشی، خرده‌فروشی، هتل‌داری و رستوران»، «خدمات عمومی، اجتماعی و شخصی»، «صنعت و معدن» و «ساختمان» به ترتیب به میزان ۲۲/۴، ۲۰/۹، ۱۷/۴ و ۱۴/۷ درصد اختصاص داشت. مقایسه سهم‌های مذکور با ارقام مشابه سال گذشته نشان‌دهنده عدم تغییر سهم شاغلان بخش «عمده‌فروشی، خرده‌فروشی، هتل‌داری و رستوران» و کاهش سهم سایر بخش‌ها است.

در سال مورد بررسی، توزیع افراد شاغل خانوارها برحسب میزان سواد و رشته فعالیت محل کار نشان می‌دهد که ۲۰/۶ درصد از کل شاغلان در بخش‌های مختلف اقتصادی دارای تحصیلات ابتدایی، کمتر یا بی‌سواد بوده‌اند. بیشترین افراد بی‌سواد و با تحصیلات ابتدایی در بخش‌های «ساختمان» و «عمده‌فروشی، خرده‌فروشی، هتل‌داری و رستوران» و بیشترین افراد با تحصیلات دانشگاهی در بخش «خدمات عمومی، اجتماعی و شخصی» به کار اشتغال داشته‌اند. در سال ۱۳۹۳، ۳۱/۰ درصد از افراد شاغل خانوارها دارای تحصیلات دانشگاهی بوده‌اند که در مقایسه با سال قبل ۲/۰ واحد درصد افزایش نشان می‌دهد. همچنین، روند صعودی سهم کارکن موسسات خصوصی و روند

فرد باسواد در مقایسه با دهک اول بسیار پایین‌تر است. به عنوان مثال، در دهک‌های دوم و سوم به ترتیب ۱۱/۱ و ۶/۴ درصد از خانوارها بدون فرد باسواد می‌باشند. از مجموع خانوارهای بدون فرد باسواد در کلیه دهک‌ها ۴۰/۷ درصد به دهک اول، ۱۹/۱ درصد به دهک دوم و ۱۱/۰ درصد به دهک سوم اختصاص دارد. به عبارت دیگر، حدود ۷۰/۹ درصد از خانوارهای بدون فرد باسواد در سه دهک اول که در پایین‌ترین سطح رفاهی می‌باشند، قرار دارند. در دهک‌های بالاتر، خانوارهای با نفرات باسواد سهم بالاتری را دارا هستند، به‌طوری که از مجموع خانوارهای دارای ۵ نفر باسواد و بیشتر، بیشترین سهم به دهک نه و ده به ترتیب به میزان ۱۵/۳ و ۱۴/۶ درصد اختصاص دارد. البته افزایش بعد خانوار در دهک‌های بالاتر و برخورداری از امکانات مالی بهتر، در بالا بودن سهم مذکور موثر است.

در سال ۱۳۹۳، سهم خانوارهای بدون فرد شاغل از کل خانوارها با ۰/۳ واحد درصد کاهش به ۲۳/۷ درصد رسید. بررسی روند سهم مذکور از سال ۱۳۸۴ نشان می‌دهد سهم خانوارهای بدون فرد شاغل به‌استثنای سال ۱۳۹۰ و ۱۳۹۳ که اندکی کاهش داشت، رو به رشد بوده است. در سال ۱۳۹۳، سهم خانوارهای با یک فرد شاغل به ۵۸/۰ درصد رسید که نسبت به سال قبل ۱/۰ واحد درصد افزایش نشان می‌دهد. سهم خانوارهای با دو نفر شاغل با ۰/۳ واحد درصد کاهش نسبت به سال گذشته به ۱۵/۲ درصد رسید و سهم خانوارهای با سه نفر شاغل و بیشتر با ۰/۴ واحد درصد کاهش به ۳/۱ درصد رسید. روند مذکور نشان‌دهنده افزایش بار تکفل خانوار می‌باشد.

توزیع تعداد افراد شاغل در خانوارها به تفکیک دهک‌های هزینه نشان می‌دهد که از کل خانوارهای دهک اول ۴۰/۷ درصد بدون فرد شاغل می‌باشند. نکته قابل توجه در این خصوص این است که در دهک اول حدود ۰/۷ درصد از خانوارها

گزارش اقتصادی و ترازنامه سال ۱۳۹۳

در سال ۱۳۹۳، ۳/۵ درصد از خانوارها در محل سکونت خود از یک اتاق، ۳۰/۴ درصد از دو اتاق، ۴۷/۵ درصد از سه اتاق، ۱۴/۶ درصد از چهار اتاق، ۲/۶ درصد از پنج اتاق و ۱/۴ درصد از شش اتاق و بیشتر استفاده کرده‌اند. مقایسه سهم‌های مذکور با ارقام سال گذشته نشان‌دهنده افزایش سهم خانوارهای با سه اتاق و کاهش سهم سایر خانوارها است.

در سال ۱۳۹۳، به ترتیب ۹۹/۵ و ۱۰۰/۰ درصد خانوارهای شهری از امکانات آب لوله‌کشی و برق برخوردار بودند. همچنین، میزان برخورداری از گاز شهری و سیستم فاضلاب به ترتیب به ۹۲/۸ و ۴۳/۵ درصد رسید.

در سال ۱۳۹۳، ۲۸/۴ درصد از کل خانوارها در محل سکونت از اینترنت برخوردار بودند که نسبت به سال ۱۳۹۲، ۴/۵ واحد درصد افزایش داشته است.

در این سال ۴۵/۸ درصد از خانوارها دارای اتومبیل شخصی و ۹۵/۲ درصد نیز دارای تلفن همراه بودند.

۱۰-۲- تحلیل هزینه‌ای بودجه خانوار

براساس گزارش اداره آمار اقتصادی بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، مجموع هزینه ناخالص^(۱) خانوار در مناطق شهری در سال ۱۳۹۳ با ۱۵/۶ درصد افزایش نسبت به سال قبل از آن به ۳۲۸/۸ میلیون ریال (ماهانه ۲۷/۴ میلیون ریال) رسید. در این سال متوسط هزینه ناخالص یک خانوار شهری به قیمت‌های ثابت ۱۳۹۰، ۱۶۸/۱ میلیون ریال بود که نسبت به سال قبل ۰/۳ درصد کاهش نشان می‌دهد. مقایسه حداقل دستمزد در سال ۱۳۹۳ (ماهانه ۶۰۸۹ هزار ریال) با متوسط هزینه ماهانه گروه خوراکی‌ها و آشامیدنی‌ها در این سال (ماهانه ۶۷۳۴ هزار ریال) نشان‌دهنده این موضوع

نزولی سهم کارکن موسسات دولتی و عمومی از کل شاغلان، نشان‌دهنده جایگزینی بخش خصوصی به جای بخش دولتی طی سال‌های اخیر می‌باشد. در سال مورد بررسی، سهم کارکن مستقل به ۳۲/۹ درصد رسید که در مقایسه با سال قبل ۰/۶ واحد درصد افزایش داشت.

بررسی نحوه تصرف مسکن محل سکونت خانوارها در سال مورد بررسی نشان می‌دهد سهم خانوارهای دارای مسکن شخصی (مالک‌نشین) در سال ۱۳۹۳ در همان سطح ۶۴/۴ درصد سال قبل ثابت مانده است. درصد توزیع خانوارها به تفکیک دهک‌های هزینه و نحوه تصرف مسکن نشان می‌دهد که از کل خانوارهای دارای مسکن شخصی ۷/۴ درصد در دهک اول، ۸/۳ درصد در دهک دوم و ۹/۲ درصد در دهک سوم قرار دارند. توزیع خانوارهای دارای مسکن شخصی به تفکیک دهک‌های هزینه نشان می‌دهد بیشترین سهم به دهک دهم و به میزان ۱۲/۵ درصد اختصاص دارد. در سال ۱۳۹۳، ۲۵/۶ درصد از خانوارها اجاره‌نشین بودند که نسبت به سال گذشته ۰/۲ واحد درصد کاهش نشان می‌دهد. از کل خانوارهای دهک اول ۳۲/۳ درصد دارای مسکن استیجاری بودند که در مقایسه با سال پیش از آن ۳/۱ واحد درصد کاهش داشت. اجرای طرح مسکن مهر در افزایش سهم خانوارهای مالک‌نشین و کاهش سهم خانوارهای مستاجر به‌ویژه در دهک‌های پایین هزینه‌ای موثر بوده است.

بررسی نوع مصالح به کار رفته در ساختمان محل سکونت خانوار نشان می‌دهد سهم ساختمان‌های اسکلت فلزی و بتون‌آرمه به ترتیب از ۲۵/۵ و ۱۷/۴ درصد در سال ۱۳۹۲ به ۲۳/۹ و ۱۷/۲ درصد در سال ۱۳۹۳ کاهش یافته و در مقابل، سهم ساختمان‌های بلوک سیمانی افزایش داشته است. حدود ۵/۴ درصد از ساختمان‌ها به دلیل نوع مصالح به کار رفته (بناهای آجری با تیر چوبی، خشتی، گلی و چوبی) استحکام پایینی در برابر حوادث و سوانح طبیعی نظیر سیل و زلزله دارند.

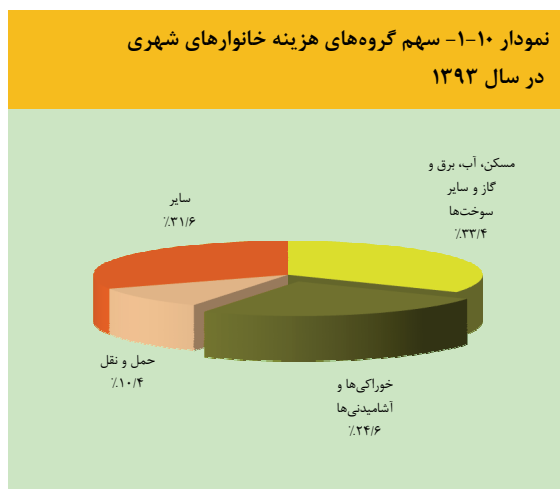
۱- هزینه ناخالص بدون احتساب مبالغ پرداختی خانوار بابت مالیات و حق بازنشستگی (سهم خانوار) می‌باشد.

فصل ۱۰ امور اجتماعی و رفاه خانوار

در سال ۱۳۹۳، گروه «حمل و نقل» به میزان ۴۰/۱ درصد و گروه‌های «تحصیل» و «ارتباطات» به ترتیب به میزان ۲۳/۶ و ۲۲/۷ درصد رشد داشته‌اند. در این سال سهم گروه خوراکی‌ها و آشامیدنی‌ها به ۲۴/۶ درصد رسید که در مقایسه با سهم ۲۶/۳ درصدی سال قبل نشان‌دهنده کاهش بودجه اختصاص یافته خانوار به این گروه از اقلام هزینه‌ای است. میزان هزینه خانوار در گروه خوراکی‌ها و آشامیدنی‌ها در سال ۱۳۹۳، ۸/۱ درصد رشد داشت که در مقایسه با رشد سال ۱۳۹۲ (به میزان ۳۱/۵ درصد) در سطح پایین‌تری قرار داشت. با توجه به رشد بالای گروه فوق در سال قبل از آن و رشد ۹/۱ درصدی شاخص قیمت گروه مذکور در سال ۱۳۹۳ نسبت به سال ۱۳۹۲، مصرف واقعی خانوار در این گروه ۰/۸ درصد کاهش یافته است.

مجموع سهم گروه‌های «خوراکی‌ها و آشامیدنی‌ها»، «مسکن، آب، برق، گاز و سایر سوخت‌ها» و «پوشاک و کفش» از کل هزینه ناخالص خانوار شهری در سال ۱۳۹۳ به ۶۲/۶ درصد رسید، در حالی که سهم گروه‌های مورد اشاره در سال‌های ۱۳۹۱ و ۱۳۹۲ به ترتیب ۶۳/۷ و ۶۵/۰ درصد بوده است. تغییرات مزبور نشان‌دهنده آن است که خانوار در سال مورد گزارش، مخارج ضروری خود را با اختصاص سهم کمتری از بودجه تامین کرده است.

است که حداقل دستمزد پرداختی به کارگران به‌طور متوسط حدود ۹۰ درصد از هزینه گروه مذکور را پوشش می‌دهد؛ این نسبت در مقایسه با سال ۱۳۹۲ (۷۸/۲ درصد) افزایش نشان می‌دهد. افزایش نسبت مذکور، نشان‌دهنده بهبود نسبی وضعیت خانوار و کاهش شکاف درآمدی برای تامین هزینه این گروه از کالاها است. کاهش تورم و ثبات نسبی قیمت‌ها از دلایل اصلی بهبود نسبی وضعیت خانوارها در این سال می‌باشد.

بررسی متوسط هزینه سالانه یک خانوار شهری به تفکیک گروه‌های هزینه‌ای و به قیمت‌های جاری نشان می‌دهد

جدول ۱۰-۱- مقایسه تغییرات و سهم هزینه ناخالص برحسب گروه‌های هزینه در مناطق شهری (ده هزار ریال - درصد)

سهم (درصد)	درصد تغییر		سال			
	۱۳۹۲	۱۳۹۳	۱۳۹۱	۱۳۹۲	۱۳۹۳	
۲۴/۶	۲۶/۳	۸/۱	۳۱/۵	۲۴/۶	۲۴/۶	خوراکی‌ها و آشامیدنی‌ها
۰/۴	۰/۴	-۱/۴	۳۶/۳	۱۱۷/۶	۱۱۵/۹	دخانیات
۴/۶	۴/۶	۱۵/۹	۳۳/۶	۱۳۱۴/۹	۱۵۲۴/۳	پوشاک و کفش
۳۳/۴	۳۴/۱	۱۳/۲	۳۶/۴	۹۷۰۷/۴	۱۰۹۹۰/۲	مسکن، آب، برق، گاز و سایر سوخت‌ها
۴/۱	۴/۲	۱۴/۱	۲۳/۶	۱۱۹۲/۳	۱۳۶۰/۰	لوازم، اثاث و خدمات مورد استفاده در خانه
۵/۸	۵/۶	۱۸/۸	۳۵/۱	۱۶۰۲/۱	۱۹۰۳/۱	بهداشت و درمان
۱۰/۴	۸/۵	۴۰/۱	۱۹/۲	۲۴۲۹/۹	۳۴۰۴/۳	حمل و نقل
۲/۱	۲/۰	۲۲/۷	۲۹/۸	۵۷۳/۰	۷۰۳/۰	ارتباطات
۲/۴	۲/۳	۱۸/۰	۲۹/۲	۶۵۴/۹	۷۷۲/۷	تفریح و امور فرهنگی
۱/۹	۱/۸	۲۳/۶	۱۸/۳	۴۹۹/۰	۶۱۷/۰	تحصیل
۲/۰	۲/۱	۱۱/۹	۲۹/۱	۵۸۵/۷	۶۵۵/۳	رستوران و هتل
۸/۴	۸/۱	۱۹/۷	۲۹/۷	۲۲۹۷/۰	۲۷۴۹/۴	کالاها و خدمات متفرقه
۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۱۵/۶	۳۱/۴	۲۸۴۴۶/۲	۳۲۸۷۶/۰	هزینه کل

گزارش اقتصادی و ترازنامه سال ۱۳۹۳

و آشامیدنی‌ها» با کاهش هزینه واقعی روبه‌رو بوده‌اند و سایر گروه‌های هزینه رشد واقعی مثبت داشته‌اند. بیشترین میزان افزایش به گروه‌های «حمل و نقل»، «ارتباطات» و «تحصیل» به ترتیب به میزان ۱۳/۰، ۱۰/۷ و ۹/۶ درصد اختصاص دارد.

بررسی هزینه خانوار در سال ۱۳۹۳ به قیمت‌های ثابت و به تفکیک اجزای آن نشان می‌دهد که گروه‌های «بهداشت و درمان»، «رستوران و هتل»، «تفریح و امور فرهنگی»، «مسکن، آب، برق، گاز و سایر سوخت‌ها»، «پوشاک و کفش» و «خوراکی‌ها

جدول ۱۰-۲- مقایسه تغییرات و سهم هزینه ناخالص واقعی بر حسب گروه‌های هزینه در مناطق شهری (ده هزار ریال - درصد)

سهم (درصد)	درصد تغییر		سال				
	۱۳۹۲	۱۳۹۳	۱۳۹۲	۱۳۹۳	۱۳۹۱		
۲۱/۵	۲۱/۶	-۰/۸	-۷/۲	۳۶۱۷/۱	۳۶۴۷/۷	۳۹۳۲/۳	خوراکی‌ها و آشامیدنی‌ها
۰/۳	۰/۳	۵/۰	-۷/۰	۴۶/۱	۴۳/۹	۴۷/۳	دخانیات
۳/۵	۳/۶	-۲/۲	-۱۰/۰	۵۸۶/۱	۵۹۹/۳	۶۶۶/۰	پوشاک و کفش
۴۱/۳	۴۲/۴	-۳/۰	۱۳/۶	۶۹۴۱/۵	۷۱۵۵/۸	۶۳۰۱/۸	مسکن، آب، برق، گاز و سایر سوخت‌ها
۳/۲	۳/۱	۳/۱	-۱۹/۲	۵۳۳/۰	۵۱۶/۸	۶۳۹/۲	لوازم، اثاث و خدمات مورد استفاده در خانه
۵/۰	۵/۵	-۹/۸	-۲/۴	۸۳۷/۲	۹۲۸/۱	۹۵۱/۰	بهداشت و درمان
۹/۴	۸/۳	۱۳/۰	-۱۱/۳	۱۵۷۸/۵	۱۳۹۷/۴	۱۵۷۴/۶	حمل و نقل
۳/۳	۳/۰	۱۰/۷	۲۱/۱	۵۵۰/۷	۴۹۷/۵	۴۱۰/۷	ارتباطات
۲/۰	۲/۰	-۳/۳	-۴/۴	۳۳۲/۶	۳۴۳/۹	۳۵۹/۶	تفریح و امور فرهنگی
۲/۵	۲/۳	۹/۶	۵/۱	۴۲۵/۹	۳۸۸/۵	۳۶۹/۶	تحصیل
۱/۷	۱/۸	-۵/۹	-۷/۳	۲۸۵/۵	۳۰۳/۲	۳۲۶/۹	رستوران و هتل
۶/۴	۶/۲	۳/۳	-۱۳/۸	۱۰۷۴/۸	۱۰۴۰/۵	۱۲۰۷/۷	کالاها و خدمات متفرقه
۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	-۰/۳	۰/۵	۱۶۸۰۹/۱	۱۶۸۶۲/۶	۱۶۷۸۶/۷	هزینه کل(۱)

۱- هزینه کل واقعی به جای تقسیم هزینه کل به قیمت جاری بر شاخص کل قیمت‌ها، از مجموع هزینه‌های واقعی به تفکیک گروه‌های هزینه محاسبه شده است. علت اتخاذ این روش تغییر سهم گروه‌های هزینه به نسبت سال پایه ۱۳۹۰ می‌باشد.

مقایسه نرخ تورم در گروه‌های مختلف هزینه در سال

۱۳۹۳ نشان می‌دهد که بیشترین میزان تورم به گروه‌های «بهداشت و درمان»، «حمل و نقل» و «تفریح و امور فرهنگی» اختصاص داشت. همچنین، شاخص قیمت گروه دخانیات در سال ۱۳۹۳ به میزان ۶/۱ درصد کاهش یافت.

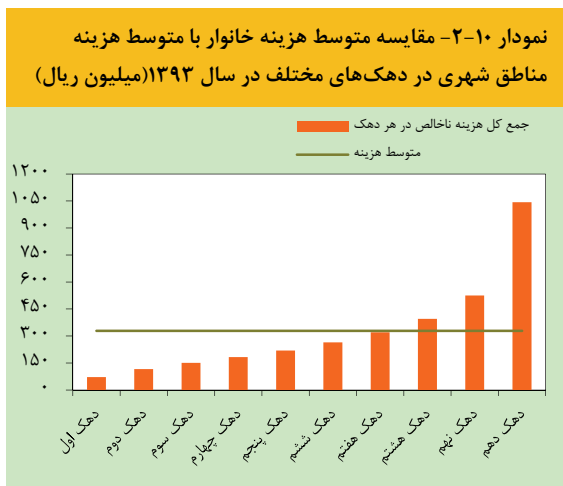
۱۰-۳- تحلیل هزینه‌ای بودجه خانوار به تفکیک دهک‌ها

بررسی هزینه خانوار به تفکیک دهک‌های هزینه‌ای نشان می‌دهد که نسبت متوسط هزینه خانوار در دهک دهم به دهک اول (۱۰ درصد ثروتمندترین به ۱۰ درصد فقیرترین) در سال ۱۳۹۳ به ۱۴/۳ برابر رسید که نسبت به سال قبل افزایش داشته است. در سال ۱۳۹۳، متوسط هزینه یک خانوار در دهک دهم معادل ۳/۲ برابر

جدول ۱۰-۳- مقایسه رشد هزینه ناخالص و تورم

جدول ۱۰-۳- مقایسه رشد هزینه ناخالص و تورم (درصد) بر حسب گروه‌های هزینه در مناطق شهری در سال ۱۳۹۳

رشد هزینه ناخالص خانوار	تورم	رشد هزینه ناخالص خانوار	
-۰/۸	۹/۱	۸/۱	خوراکی‌ها و آشامیدنی‌ها
۵/۰	-۶/۱	-۱/۴	دخانیات
-۲/۲	۱۸/۵	۱۵/۹	پوشاک و کفش
-۳/۰	۱۶/۷	۱۳/۲	مسکن، آب، برق، گاز و سایر سوخت‌ها
۳/۱	۱۰/۶	۱۴/۱	لوازم، اثاث و خدمات مورد استفاده در خانه
-۹/۸	۳۱/۷	۱۸/۸	بهداشت و درمان
۱۳/۰	۲۴/۰	۴۰/۱	حمل و نقل
۱۰/۷	۱۰/۸	۲۲/۷	ارتباطات
-۳/۳	۲۲/۰	۱۸/۰	تفریح و امور فرهنگی
۹/۶	۱۲/۸	۲۳/۶	تحصیل
-۵/۹	۱۸/۸	۱۱/۹	رستوران و هتل
۳/۳	۱۵/۹	۱۹/۷	کالاها و خدمات متفرقه
-۰/۳	۱۵/۶	۱۵/۶	هزینه کل

متوسط هزینه یک خانوار شهری بود. این در حالی است که متوسط هزینه دهک اول تنها ۲۲/۰ درصد متوسط هزینه یک خانوار شهری است. بررسی‌ها نشان می‌دهد متوسط هزینه دهک‌های اول تا هفتم کمتر از متوسط هزینه یک خانوار شهری است.

در سال ۱۳۹۳، رشد هزینه واقعی ناخالص در کلیه دهک‌های هزینه‌ای به غیر از دهک دهم منفی بود. در این سال بیشترین کاهش رفاه در دهک‌های اول و چهارم رخ داد.

جدول ۱۰-۴- مقایسه متوسط هزینه ناخالص خانوارها در دهک‌های مختلف به قیمت جاری و ثابت در مناطق شهری

(ده هزار ریال - درصد)

دهک	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸	۹	۱۰	
سال ۱۳۹۲	۶۴۴۲	۱۰۳۱۸	۱۳۲۶۱	۱۶۲۶۸	۱۹۴۵۰	۲۳۱۹۱	۲۷۹۲۷	۳۴۳۶۴	۴۵۵۲۵	۸۷۷۱۱	
سال ۱۳۹۳	۷۱۳۸	۱۱۵۸۹	۱۵۰۴۲	۱۸۳۱۰	۲۱۹۰۳	۲۶۴۲۱	۳۲۰۳۹	۳۹۵۴۶	۵۲۴۷۳	۱۰۴۲۹۲	
رشد هزینه ناخالص (جاری)	۱۰/۸	۱۲/۳	۱۳/۴	۱۲/۶	۱۲/۶	۱۳/۹	۱۴/۷	۱۵/۱	۱۵/۳	۱۸/۹	
رشد واقعی هزینه ناخالص (۱)	-۳/۵	-۲/۰	-۱/۳	-۲/۲	-۲/۰	-۱/۲	-۰/۵	-۰/۴	-۰/۵	۲/۰	

۱- ارقام واقعی براساس شاخص تورم به تفکیک دهک‌های هزینه محاسبه شده و با نتایج حاصل از متوسط خانوار قابل مقایسه نمی‌باشد.

برای گروه‌های مزبور به ترتیب ۲/۷ و ۸/۶ برابر دهک اول بود. چنانچه نسبت هزینه به عنوان شاخص نابرابری به شمار آورده شود، بیشترین نابرابری در گروه‌های «حمل و نقل»، «رستوران و هتل»، «تفریح و امور فرهنگی»، «پوشاک و کفش» و «تحصیل» وجود دارد، به نحوی که هزینه دهک دهم در این گروه‌ها به ترتیب ۵۶/۸، ۵۳/۳، ۴۸/۴، ۴۵/۱ و ۴۳/۲ برابر دهک اول می‌باشد. در سال ۱۳۹۳، نسبت هزینه دهک دهم به دهک اول در تمامی گروه‌های هزینه‌ای به غیر از گروه «مسکن، آب، برق، گاز و سایر سوخت‌ها» در مقایسه با سال قبل افزایش معنی‌داری داشته است که حاکی از بدتر شدن توزیع درآمد در سال ۱۳۹۳ می‌باشد.

بررسی سهم دهک‌ها از هر یک از گروه‌های هزینه نشان می‌دهد گروه‌های «مسکن، آب، برق، گاز و سایر سوخت‌ها» و «خوراکی‌ها و آشامیدنی‌ها» در تمامی دهک‌ها بیشترین سهم هزینه را در بودجه خانوار به خود اختصاص می‌دهند. در دهک اول، دو گروه مذکور ۷۶/۴ درصد از کل هزینه‌ها را تشکیل می‌دهند. با توجه به اینکه در دهک‌های پایین نسبت خانوارهای اجاره‌نشین بالاتر از سایر دهک‌ها است، سهم بالای گروه مسکن نشان‌دهنده اثرپذیری بیشتر این گروه از تغییرات شاخص اجاره‌بها است.

در سال ۱۳۹۳، در دهک‌های بالای هزینه‌ای، کمترین سهم هزینه به گروه‌های «دخانیات» و «ارتباطات» اختصاص داشت. البته میزان هزینه تخصیص‌یافته در دهک دهم

گزارش اقتصادی و ترازنامه سال ۱۳۹۳

(درصد)

جدول ۱۰-۵- سهم گروه‌های مختلف هزینه در دهک‌ها در مناطق شهری در سال ۱۳۹۳

دهک ۱	دهک ۲	دهک ۳	دهک ۴	دهک ۵	دهک ۶	دهک ۷	دهک ۸	دهک ۹	دهک ۱۰	سهم متوسط
۲۸/۵	۲۹/۳	۳۰/۳	۲۹/۳	۲۹/۹	۲۹/۶	۲۷/۸	۲۷/۶	۲۵/۴	۱۷/۲	۲۴/۶
۱/۰	۰/۸	۰/۷	۰/۵	۰/۶	۰/۵	۰/۳	۰/۳	۰/۳	۰/۲	۰/۴
۱/۶	۲/۶	۳/۰	۴/۰	۴/۲	۴/۴	۴/۸	۵/۱	۵/۵	۴/۹	۴/۶
۴۷/۹	۴۲/۱	۳۸/۳	۳۵/۹	۳۴/۲	۳۱/۹	۳۱/۳	۲۸/۶	۲۹/۳	۳۵/۱	۳۳/۴
۱/۸	۲/۵	۲/۷	۳/۲	۳/۲	۳/۷	۴/۱	۴/۷	۴/۵	۴/۷	۴/۱
۴/۹	۴/۵	۵/۳	۵/۱	۴/۹	۵/۵	۶/۱	۵/۸	۶/۰	۶/۲	۵/۸
۳/۹	۴/۹	۵/۴	۶/۱	۶/۷	۷/۵	۷/۷	۹/۸	۱۰/۹	۱۵/۱	۱۰/۴
۲/۸	۲/۷	۲/۷	۲/۶	۲/۵	۲/۵	۲/۴	۲/۲	۲/۱	۱/۶	۲/۱
۰/۸	۱/۱	۱/۴	۱/۸	۱/۹	۲/۰	۲/۳	۲/۵	۲/۹	۲/۷	۲/۴
۰/۶	۱/۱	۱/۴	۱/۸	۱/۸	۱/۸	۱/۸	۲/۰	۲/۲	۱/۸	۱/۹
۰/۷	۰/۸	۱/۲	۱/۲	۱/۶	۱/۶	۲/۰	۱/۹	۲/۳	۲/۵	۲/۰
۵/۵	۷/۴	۷/۸	۸/۳	۸/۷	۹/۰	۹/۱	۹/۳	۸/۶	۷/۹	۸/۴

توزیع بعد خانوار در بین استان‌های کشور نشان می‌دهد

بیشترین رقم به استان ایلام (۴/۴ نفر) و کمترین آن به استان گیلان (۳/۰ نفر) اختصاص داشته است.

۱۰-۵- تحلیل درآمد خانوار

متوسط درآمد پولی و غیر پولی ناخالص خانوارها در سال ۱۳۹۳ با ۱۳/۳ درصد افزایش به ۳۱۳/۸ میلیون ریال (ماهانه ۲۶۱۵۲ هزار ریال) رسید. از این مقدار، ۶۹/۷ درصد درآمد پولی ناخالص و ۳۰/۳ درصد درآمد غیر پولی بود. قسمت عمده درآمدهای غیر پولی شامل ارزش اجاری مسکن و میزان آن تحت تاثیر تغییرات بازار مسکن است و معمولاً جریان نقدی برای خانوار به دنبال ندارد.

براساس گزارش نتایج بررسی بودجه خانوار در مناطق شهری در سال ۱۳۹۳، سهم درآمدهای متفرقه خانوار شامل حقوق مستمری و بازنشستگی، درآمد اجاره خانه، سود حاصل از سپرده‌های سرمایه‌گذاری، اوراق مشارکت و مواردی نظیر آن به

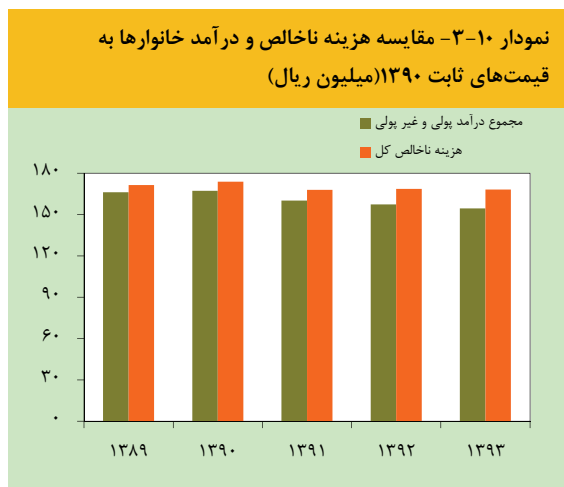
۱۰-۴- تحلیل هزینه خانوار به تفکیک استانی

بررسی متوسط هزینه سالانه ناخالص یک خانوار در مناطق شهری استان‌های مختلف نشان می‌دهد در سال ۱۳۹۳، استان تهران بیشترین و استان لرستان کمترین میزان هزینه را در میان استان‌های کشور به قیمت‌های جاری و ثابت ۱۳۹۰ داشته‌اند. متوسط هزینه یک خانوار در استان تهران براساس قیمت‌های جاری و ثابت به ترتیب معادل ۲/۵ و ۲/۷ برابر یک خانوار در استان لرستان می‌باشد. مقایسه نسبت‌های مذکور با ارقام سال گذشته نشان‌دهنده افزایش نابرابری توزیع درآمد در میان استان‌های کشور است.

در سال ۱۳۹۳، متوسط هزینه ناخالص به قیمت‌های ثابت ۱۳۹۰ در نیمی از استان‌های کشور کاهش یافت. استان اردبیل با ۱۶/۷ درصد بیشترین کاهش و استان همدان با ۱۹/۶ درصد بیشترین رشد هزینه‌های واقعی را به خود اختصاص دادند.

فصل ۱۰ امور اجتماعی و رفاه خانوار

سرانه به خانوارهای یک نفره (۱۸۴/۸ میلیون ریال) اختصاص داشت؛ این گروه از خانوارها ۶/۴ درصد از خانوارها را شامل می‌شوند.

۲۳/۶ درصد رسید که در مقایسه با سال قبل ۰/۱ واحد درصد کاهش نشان می‌دهد.

در سال ۱۳۹۳، متوسط درآمد خانوارها به قیمت ثابت ۱۳۹۰ معادل ۱۵۴/۴ میلیون ریال بود که در مقایسه با هزینه واقعی خانوار در این سال به میزان ۱۶۸/۱ میلیون ریال، نشان‌دهنده کسری بودجه خانوار است.

توزیع متوسط درآمد ناخالص خانوار براساس تعداد نفرات خانوار نشان می‌دهد خانوارهای ۵ نفره بیشترین میزان درآمد (۳۶۹/۱ میلیون ریال) را داشتند. این گروه از خانوارها حدود ۱۱/۵ درصد از کل خانوارها را شامل می‌شوند. بیشترین سهم خانوارها به میزان ۳۰/۱ درصد به خانوارهای ۴ نفره اختصاص داشت. متوسط درآمد سالانه ناخالص این گروه از خانوارها ۳۴۵/۹ میلیون ریال بود. البته بیشترین درآمد

جدول ۱۰-۶- متوسط درآمد سالانه ناخالص یک خانوار در مناطق شهری به تفکیک گروه‌های درآمد (ده هزار ریال- درصد)

سهم (درصد)	درصد تغییر		سال		
	۱۳۹۳	۱۳۹۲	۱۳۹۳	۱۳۹۲	۱۳۹۱
درآمد پولی ناخالص	۶۹/۷	۶۹/۲	۱۴/۱	۲۹/۴	۲۱۸۷۳/۲
درآمد از مزد و حقوق- بخش دولتی و عمومی	۱۰/۴	۹/۴	۲۵/۰	۲۳/۹	۳۲۶۹/۵
درآمد از مزد و حقوق- بخش خصوصی (۱)	۱۴/۰	۱۲/۹	۲۳/۷	۲۴/۱	۴۴۰۵/۴
درآمد از مشاغل آزاد کشاورزی (۲)	۱/۳	۱/۲	۰	۰	۴۱۱/۱
درآمد از مشاغل آزاد غیر کشاورزی	۱۷/۰	۱۸/۶	۳/۲	۳۸/۳	۵۳۲۲/۰
درآمدهای متفرقه	۲۳/۶	۲۳/۷	۱۲/۷	۲۶/۲	۷۴۰۴/۷
درآمد حاصل از فروش کالاهای دست دوم	۳/۴	۳/۴	۱۳/۶	۳۶/۷	۱۰۶۰/۵
درآمدهای غیر پولی	۳۰/۳	۳۰/۸	۱۱/۵	۳۹/۹	۹۵۰۸/۸
ارزش اجاری مسکن شخصی (مالک‌نشین)	۲۴/۳	۲۴/۷	۱۱/۶	۴۴/۴	۷۶۳۰/۸
سایر (۳)	۶/۰	۶/۱	۱۱/۵	۲۴/۲	۱۸۷۸/۰
مجموع درآمد پولی و غیر پولی ناخالص	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۱۳/۳	۳۲/۴	۳۱۳۸۲/۰

۱- شامل درآمد از مزد و حقوق بخش تعاونی نیز می‌باشد.

۲- با توجه به اینکه تعداد خانوارهای نمونه دارای درآمد از مشاغل آزاد کشاورزی بهینه نمی‌باشد، ارقام این گروه درآمدی قابل استناد نبوده و لذا از مقایسه آن با سال قبل خودداری شده است.

۳- شامل برآورد ارزش اجاری مسکن در برابر خدمت و رایگان، ارزش کالاها و خدمات در برابر مزد و حقوق، رایگان (نه از خانوار دیگر) و تولید برای مصرف در خانه از محل کسب کشاورزی و غیر کشاورزی می‌باشد.

رسید. این میزان افزایش در مقایسه با افزایش ۷/۰ درصدی سال ۱۳۹۲ کاهش نشان می‌دهد. همچنین، سهم بیست درصد خانوارهای با درآمد بالا از ۴۶/۹ درصد در سال ۱۳۹۲ به ۴۷/۲ درصد در سال ۱۳۹۳ افزایش یافت. مقایسه سهم دهک‌ها از کل درآمد نشان می‌دهد سهم دهک‌های دوم تا ششم در مقایسه با

۱۰-۶- اندازه‌گیری و تحلیل نابرابری توزیع درآمد

در سال ۱۳۹۳، ضریب جینی به رقم ۰/۳۹۹۹ رسید که در مقایسه با سال قبل ۱/۲ درصد افزایش نشان می‌دهد. در این سال نسبت درآمد ۱۰ درصد ثروتمندترین به ۱۰ درصد فقیرترین خانوارها نیز با ۳/۶ درصد افزایش از ۱۳/۸ برابر به ۱۴/۳ برابر

گزارش اقتصادی و ترازنامه سال ۱۳۹۳

کشور استفاده می‌شود. همچنین، در محاسبه این شاخص به علت در دسترس نبودن اطلاعات مربوط به درآمد سرانه در مناطق شهری و روستایی از هزینه مصرفی سرانه در مناطق شهری و روستایی به عنوان متغیر جایگزین استفاده می‌شود.

شاخص رفاه اجتماعی سن در مناطق شهری و روستایی در سال ۱۳۹۳ (بر پایه سال ۱۰۰=۱۳۸۳) به ترتیب به ۱۳۱/۶ و ۱۲۶/۴ رسید. مقایسه شاخص مذکور با ارقام سال ۱۳۹۲ نشان‌دهنده افزایش آن در مناطق روستایی و عدم تغییر آن در مناطق شهری است. افزایش شاخص سن در مناطق روستایی ناشی از افزایش هزینه سرانه در این مناطق بوده است، اما در مناطق شهری افزایش هزینه سرانه توسط افزایش ضریب جینی جبران شده و شاخص رفاه اجتماعی تغییری نکرده است. بنابراین، به دلیل افزایش بیشتر ضریب جینی نسبت به هزینه‌های سرانه، شاخص رفاه اجتماعی کل کشور در سال ۱۳۹۳ با اندکی کاهش روبه‌رو شده است.

جدول ۱۰-۸- شاخص رفاه اجتماعی سن

مناطق روستایی	مناطق شهری	کل کشور	
۱۲۲/۶	۱۳۹/۶	۱۴۰/۶	۱۳۹۰
۱۲۷/۹	۱۳۴/۰	۱۳۷/۶	۱۳۹۱
۱۲۵/۷	۱۳۱/۶	۱۳۴/۶	▲ ۱۳۹۲
۱۲۶/۴	۱۳۱/۶	۱۳۴/۲	□ ۱۳۹۳

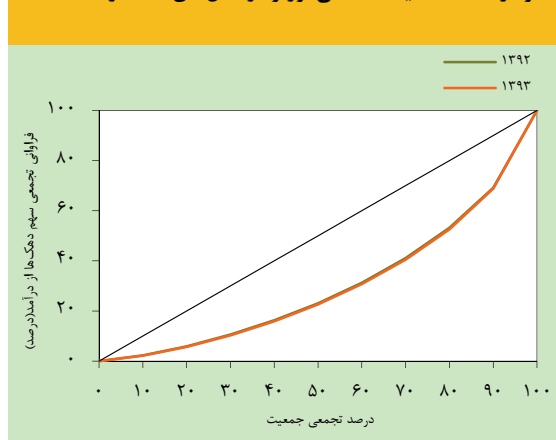
۱۰-۸- تامین اجتماعی

۱۰-۸-۱- تامین اجتماعی حمایتی

در سال ۱۳۹۳، تعداد کل افراد مورد حمایت کمک‌معیشت‌بگیر کمیته امداد امام خمینی (ره) معادل ۳۶۶۴ هزار نفر بود که نسبت به سال قبل ۸/۱ درصد (۳۲۱ هزار نفر) کاهش داشت. در این سال جمع کمک‌های پرداختی معادل ۴۲/۷ هزار میلیارد ریال بود که در مقایسه با سال قبل ۱۳/۹ درصد کاهش داشت. در این سال مستمری ماهانه پرداختی سرانه به مددجویان معیشت‌بگیر به قیمت ثابت ۱۳۹۰ به ۱/۶ میلیون ریال رسید که نسبت به سال قبل ۱۲/۷ درصد افزایش نشان می‌دهد.

سال قبل کاهش یافته، سهم دهک‌های اول، هفتم و هشتم بدون تغییر مانده و سهم دهک‌های نهم و دهم در مقایسه با سال قبل افزایش یافته است. با وجود کاهش تورم در سال ۱۳۹۳، وضعیت توزیع درآمد در این سال به ضرر گروه‌های پایین درآمدی بود. این وضعیت نشان می‌دهد که در سال مذکور، توزیع درآمد به نفع گروه‌های درآمدی بالا بوده است.

نمودار ۱۰-۴- مقایسه منحنی لورنز در سال‌های ۱۳۹۲ و ۱۳۹۳

جدول ۱۰-۷- شاخص‌های نابرابری توزیع درآمد در مناطق شهری

سال		
۱۳۹۳	۱۳۹۲	
۰/۳۹۹۹	۰/۳۹۵۲	ضریب جینی
۱۶/۰	۱۶/۲	سهم ۴۰ درصد خانوارهای کم‌درآمد (درصد)
		سهم ۴۰ درصد خانوارهای با درآمد متوسط (درصد)
۳۶/۹	۳۶/۹	سهم ۲۰ درصد خانوارهای با درآمد بالا (درصد)
۴۷/۲	۴۶/۹	نسبت ۱۰ درصد ثروتمندترین به ۱۰ درصد فقیرترین خانوارها
۱۴/۳	۱۳/۸	

۱۰-۷- شاخص رفاه اجتماعی سن^(۱)

شاخص رفاه اجتماعی سن برای مقایسه رفاه طی دوره زمانی خاص به کار می‌رود. از آنجا که محاسبه شاخص برای مناطق روستایی و کل کشور مد نظر است، در محاسبات از آمار ضریب جینی مرکز آمار ایران در مناطق شهری، روستایی و کل

Amartya Sen Index - ۱: از جمله شاخص‌های سنجش رفاه یک جامعه، شاخص رفاه اجتماعی آمارتیا سن می‌باشد. وی شاخص رفاه اجتماعی (W) را چنین تعریف می‌کند: $W = \mu(1-G)$ که در آن μ درآمد سرانه و G ضریب جینی است.

۱۰-۸-۲- تامین اجتماعی بیمه‌ای

سازمان بیمه سلامت ایران که تحت پوشش وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی است، کارکنان دولت و افراد تحت پوشش آنان، روستاییان و خویش‌فرمایان را در مقابل هزینه‌های پزشکی بیمه می‌کند. تعداد افراد تحت پوشش سازمان بیمه سلامت ایران در سال ۱۳۹۳ با ۱۹/۰ درصد افزایش نسبت به سال قبل به ۴۰۱۸۷ هزار نفر رسید. اجرای طرح بیمه سلامت همگانی از اردیبهشت ۱۳۹۳ در این افزایش موثر بوده است. در این سال حدود ۹۰۷۳ هزار نفر در قالب این طرح مشمول بیمه همگانی سلامت شدند. براساس بند ۹ سیاست‌های ابلاغی مقام معظم رهبری در حوزه بهداشت و سلامت، دولت مکلف به همگانی ساختن بیمه پایه درمان شده است.

۱۰-۸-۳- بیمه اجتماعی روستاییان و عشایر

طرح بیمه اجتماعی روستاییان و عشایر از جمله طرح‌هایی است که از ابتدای برنامه چهارم توسعه به اجرا درآمد. این صندوق عهده‌دار بیمه کشاورزان و سایر اقشار روستایی است. براساس قانون ساختار نظام جامع رفاه و تامین اجتماعی، برخورداری از مزایای این صندوق به صورت اختیاری طراحی شده است. به همین دلیل، گسترش آن از طریق فعالیت‌های کارگزاری صورت می‌گیرد. در سال ۱۳۹۳، با اضافه شدن ۵۷ کارگزاری، تعداد کل کارگزاری‌ها به ۳۵۸۰ مورد رسید.

جدول ۱۰-۹- تعداد کارگزاری‌ها و بیمه‌شدگان صندوق بیمه اجتماعی روستاییان و عشایر

درصد تغییر	سال	
	۱۳۹۳	۱۳۹۲
۱۵/۶	۱۳۲۲۴۵۱	۱۱۴۴۱۷۹
۱/۶	۳۵۸۰	۳۵۲۳

مأخذ: صندوق بیمه اجتماعی روستاییان و عشایر

در سال ۱۳۹۳، میزان کمک و سهم مصوب دولت در صندوق بیمه اجتماعی روستاییان و عشایر با ۹/۳ درصد افزایش

نظام تامین اجتماعی بیمه‌ای توسط صندوق تامین اجتماعی، سازمان بیمه سلامت ایران^(۱) و در برخی موارد صندوق‌های مستقل در کشور برقرار می‌شود. براساس آمار سال ۱۳۹۳، صندوق تامین اجتماعی و سازمان بیمه سلامت ایران در مجموع ۸۰/۵ میلیون نفر را تحت پوشش داشتند. این تعداد بیمه شده در مقایسه با سال قبل ۱۰/۵ درصد رشد داشت. عضویت برخی از افراد در بیش از یک صندوق منجر به بالاتر بودن اعضای دو صندوق از کل جمعیت کشور شده است.

صندوق تامین اجتماعی، کارگران و کارمندان تحت پوشش قانون کار را از طریق طرح‌های مشارکت اجباری و افراد خویش‌فرما را از طریق ترتیبات قراردادی تحت پوشش خدمات این صندوق قرار می‌دهد. تعداد بیمه‌شدگان اصلی صندوق تامین اجتماعی در سال ۱۳۹۳ به ۱۳/۳ میلیون نفر رسید که نسبت به سال گذشته معادل ۴/۲ درصد افزایش داشت.

در سال مورد بررسی، با احتساب کل بیمه‌شدگان و مستمری‌بگیران اصلی و تبعی، کل افراد تحت پوشش صندوق تامین اجتماعی با ۳/۰ درصد افزایش به ۴۰/۳ میلیون نفر رسید. از کل افراد تحت پوشش، ۵/۱ میلیون نفر مستمری‌بگیر و سایرین تحت پوشش خدمات بیمه‌ای صندوق بودند.

در سال مورد بررسی، تعداد بازنشستگان صندوق تامین اجتماعی به ۱۳۹۴/۵ هزار نفر رسید که در مقایسه با سال قبل ۹/۳ درصد رشد داشت.

۱- براساس ماده ۳۸ قانون برنامه پنجم توسعه کشور و به منظور تجمیع منابع مالی سلامت، رفع هم‌پوشانی بیمه‌های درمانی، برقراری عدالت اجتماعی در بخش سلامت، تامین پوشش کامل بیمه سلامت، یکسان‌سازی سیاست‌ها و روش‌های اجرایی در حوزه بیمه سلامت، تشکیل امور مراکز طرف قرارداد، تشکیل پرونده سلامت، فعال‌سازی نظام ارجاع و پزشک خانواده و کاهش سهم مردم از هزینه‌های درمان به ۲۰ درصد، سازمان بیمه سلامت ایران از سال ۱۳۹۱ تشکیل و کلیه وظایف سازمان بیمه خدمات درمانی به این سازمان محول گردید.

گزارش اقتصادی و ترازنامه سال ۱۳۹۳

واحد افزایش داشته است. براساس این گزارش، سطح توسعه انسانی کشورها به چهار دسته بسیار بالا، بالا، متوسط و پایین تقسیم می‌شود. کشورهای با رتبه توسعه انسانی بین ۰/۷۰۰ تا ۰/۸۰۰ از جمله کشورهای با سطح توسعه انسانی بالا می‌باشند. در سال ۲۰۱۴، نروژ با ۰/۹۴۴ بیشترین رقم شاخص توسعه انسانی را دارا بود. براساس رقم شاخص، کشور ایران در گروه کشورهای با رتبه توسعه انسانی بالا قرار دارد.

چنانچه اثر نابرابری توزیع امکانات در شاخص‌های مرتبط با شاخص توسعه انسانی نیز مورد توجه قرار گیرد و شاخص توسعه انسانی تعدیل شده براساس نابرابری‌ها محاسبه گردد، شاخص توسعه انسانی نروژ به رقم ۰/۸۹۳ کاهش خواهد یافت، ولی همچنان رتبه اول را در بین کشورها دارا است. براساس گزارش مذکور، شاخص توسعه انسانی تعدیل شده ایران در سال ۲۰۱۴ رقم ۰/۵۰۹ بود که رتبه ایران در بین ۱۸۸ کشور ۴۱ پله تنزل داشت. شایان ذکر است متوسط سطح شاخص توسعه انسانی تعدیل شده در دنیا ۰/۵۴۸ می‌باشد.

نسبت به سال قبل به ۳۳۰۰/۰ میلیارد ریال رسید که ۸۵/۰ درصد آن تخصیص یافت.

۱۰-۹- شاخص‌های توسعه انسانی

۱۰-۹-۱- شاخص توسعه انسانی کشور

در سال ۲۰۱۵، دفتر برنامه عمران سازمان ملل متحد (UNDP) گزارش توسعه انسانی خود را با عنوان «کار برای توسعه انسانی» و تمرکز بر مفاهیم مرتبط با بازار کار منتشر نمود. براساس گزارش مذکور، بعد از گذشت ۲۵ سال از اولین گزارش توسعه انسانی در سال ۱۹۹۰، بیشتر کشورها پیشرفت معنی‌داری را تجربه کرده‌اند.

براساس آمارهای ارائه شده در گزارش سال ۲۰۱۵، ایران در سال ۲۰۱۴ با رقم ۰/۷۶۶ در بین ۱۸۸ کشور رتبه ۶۹ را کسب نمود. در این سال بیشترین مقدار شاخص در کشورهای با سطح توسعه انسانی بسیار بالا رقم ۰/۹۴۴ بود که در مقایسه با رقم سال ۲۰۱۳ (به میزان ۰/۹۴۲) حاکی از ارتقای سطح توسعه انسانی کشورهای مذکور است. متوسط شاخص برای کل جهان ۰/۷۱۱ بود که نسبت به سال ۲۰۱۳ به میزان ۰/۰۰۲

جدول ۱۰-۱- شاخص توسعه انسانی در ایران

متوسط نرخ رشد سالانه HDI (درصد)	تغییر رتبه	سال							
		۲۰۱۴	۲۰۱۳	۲۰۱۲	۲۰۱۱	۲۰۱۰	۲۰۰۹	۲۰۰۸	۲۰۰۷
۰/۷۴	۱/۱۱	۰/۷۶۶	۰/۷۶۴	۰/۷۶۴	۰/۷۵۱	۰/۷۴۳	۰/۶۶۵		

بنا بر این گزارش، تعداد مرگ و میر نوزادان هنگام تولد در سال ۲۰۱۳ در هر هزار تولد در کشور معادل ۱۴/۴ نفر بود. در سال ۲۰۱۴، شاخص امید به زندگی در بدو تولد نیز برای زنان و مردان به ترتیب ۷۶/۵ و ۷۴/۳ سال بود که هر دو شاخص از میانگین جهانی آن (به ترتیب ۷۳/۷ و ۶۹/۵ سال) بالاتر می‌باشد.

شاخص عدم تعادل جنسیتی شرایط نامساعد زنان را در سه بعد سلامت جنسیتی، توانمندی و بازار کار در نظر

۱۰-۹-۲- برخی شاخص‌های توسعه انسانی

میزان رضایت‌مندی از کل زندگی از جمله شاخص‌های دیگری است که در گزارش توسعه انسانی سال ۲۰۱۵ ارائه شده است. این شاخص بین صفر (کمترین میزان رضایت‌مندی) و ده (بیشترین میزان رضایت‌مندی) متغیر است. متوسط این شاخص در سال ۲۰۱۴ در سطح جهان ۵/۳ بود. شاخص مزبور در دوره مذکور برای کشور ایران ۴/۷ برآورد گردید که کمتر از میانگین جهانی است. کشورهای سوئیس و دانمارک با رقم ۷/۵ بیشترین میزان رضایت‌مندی را دارا بودند.

مذکور دارا بودند؛ به عبارت دیگر، دو کشور مذکور کمترین میزان عدم تعادل جنسیتی را دارا هستند.

سهم زنان از صندلی‌های مجلس نیز یکی دیگر از شاخص‌های محاسبه شده در این گزارش است. بر این اساس، سهم زنان ایران در سال ۲۰۱۴ از صندلی‌های مجلس ۳/۱ درصد بود. شاخص مزبور در کشورهای عربی ۱۴/۰ درصد، در کشورهای اروپایی و آسیای مرکزی ۱۸/۷ درصد، در کشورهای کمتر توسعه‌یافته ۲۰/۵ درصد، در آمریکا ۱۹/۴ درصد و متوسط جهانی آن نیز ۲۱/۸ درصد است.

می‌گیرد و نشان می‌دهد که کاهش در توسعه انسانی به نابرابری بیشتر زنان و مردان در دستیابی به ابعاد مذکور می‌انجامد. اندازه این شاخص بین صفر (حالت برابری کامل زنان و مردان در میزان دسترسی به ابعاد مذکور) و یک (نابرابری کامل) متغیر می‌باشد.

مطابق گزارش توسعه انسانی سال ۲۰۱۵، رتبه کشور ایران براساس شاخص عدم تعادل جنسیتی در سال ۲۰۱۴ در میان ۱۸۸ کشور جهان که اطلاعات لازم را دارا بودند ۱۱۴ بود. کشورهای اسلونی و سوئیس رتبه‌های اول و دوم را در شاخص